

»S KOMUNIKACIJO V SLOVENSKO OKOLJSKO MODERNIZACIJO «

11. – 12. april 2024, Moravske Toplice (Hotel Ajda)

IZJAVA ZA JAVNOST

V Moravskih Toplicah poteka tradicionalni dvo-dnevni strokovni okoljski posvet, na katerem predavajo domači in tuji strokovnjaki iz univerz in raziskovalnih institucij, okoljsko ministrstvo, podjetij ravnanja z odpadki, nevladnih organizacij idr. z namenom krepitev dialoga, okoljskega komuniciranja in političnih, strokovnih, medijskih razprav kaj storiti, da bomo dosegli soglasje med različnimi rešitvami v imenu javnega interesa. Slovenija mora pričeti s čimprejšnjim udejanjanjem Zelenega prehoda. Letošnji strokovni posvet si s svojimi aktivnostmi prizadeva nuditi podporo pri tem. Poudarki posveta so na zagotavljanju pluralnosti in izzivih preoblikovanja sektorjev, ki bodo v prihodnjih letih ključni za naš razvojni preboj. Časa za ukrepanje nam zmanjkuje, je torej udejanjanje Zelenega prehoda uresničljivo v naši sedanjih družbi? Smo pred velikim izzivom, kako od »besed k dejanjem«, ki bo prednostno in trajnostno reševal okoljske in podnebne izzive.

Za doseganje učinkovitejšega zelenega prehoda Slovenije in okoljske modernizacije s komunikacijo na letošnjem posvetu sodeluje 23 predavateljev in 25 strokovnjakov v različnih tematskih okroglih mizah iz Slovenije, Norveške, Hrvaške in Srbije, ki so uvrščeni v štiri najbolj aktualne panele:

1. Panel: Okoljska komunikacija

Premišljanje o okoljski komunikaciji je praviloma zvedeno na tip komunikacije v javni sferi med različnimi akterji, ki jih okoljska tematika nagovarja na različnih ravneh: na interesni, moralni, pravni ali etični ravni. Povsem v ozadje premišljanja pa je potisnjena okoljska komunikacija, ko se ta odvija znotraj praviloma *ad hoc* vzpostavljenih in konceptualno nereflektiranih formah, ki jih je po lastnih pravilih in za lastne potrebe vzpostavlja izvršna veja javne oblasti. V zadnjem času se v Sloveniji na različnih področjih vladnega delovanja uveljavlja koncept vladovanja (*governance*), ki nadomešča do sedaj uveljavljen koncept vladanje (*government*). Zato je potreben temeljit premislek o tem, kako dizajnirati nove okoljske komunikacijske forme, ki bodo bolj po meri načelom deliberativne demokracije in kako jih vpeti v obstoječ institucionalni aranžma, da bi presegli s strani vlade ponujeni koncept vladovanja in se uprli samoraslim tendencam avtokratskega oz. avtoritarnega odločanja o naravnih pogojih bivanja, četudi je to oprto na ekspertno vedenje.

2. Panel: Učinkovita energijska izraba odpadkov

V Sloveniji zgledno sledimo evropskim direktivam na področju odpadkov, ki so prenesene v naš pravni red in ustrezno zbiramo ter predelujemo komunalne odpadke. Podobno je z odpadki iz obrti in industrije, ki se ustrezno zbirajo, predelujejo in reciklirajo. Ta faza predelave skladno s pravili proizvede tudi del odpadkov, ki jih ni mogoče reciklirati in imajo visoko kurilno vrednost. Ker teh odpadkov ni dovoljeno odlagati je za njih je edina možnost energijska izraba s sežigom ali sosežigom. Trenutne kapacitete za sežig in sosežig so v Sloveniji nekajkrat prenizke za količine goriv iz odpadkov, ki jih predelamo iz slovenskih odpadkov. Ta kritična nesamozadostnost nas postavlja v nezavidljiv položaj, ko smo pri ravnanju z odpadki izpostavljeni storitvam za sežig in sosežig v tujini. Skladno z direktivo lahko države članice svoje kapacitete namenijo primarno svojim količinam odpadkov, kar skladno s tržnimi načeli dviguje ceno storitve za preostale kapacitete. Da bi dolgoročno zagotovili sprejemljivo ceno celovitega ravnanja z odpadki, tehnološko samozadostnost, nižanje okoljskega in podnebnega vpliva in izrabo lastnih energetskih virov, kot jih predstavlja del nerekiclabilnih odpadkov z ustrezno kurilno vrednostjo, je potrebno zagotoviti energijsko izrabo odpadkov v Sloveniji. Del, ki je vezan na komunalne odpadke v okviru javne državne gospodarske službe za komunalne odpadke, za ostale odpadke pa v obstoječih primernih objektih s sosežigom ali novih namenskih objektih za sežig.

3. Panel: Nizkoogljično in krožno gospodarstvo

V zadnjih štirih letih smo na področju Zelenega dogovora sprejeli Nacionalni energetski in podnebni načrt, Podnebno strategijo ter Načrt za okrevanje in odpornost. Vsi ti strateški dokumenti imajo jasno opredeljene cilje za blaženje podnebne krize, ki je dejstvo.

Pri doseganju teh ciljev bodo v prihodnjem obdobju ključni ukrepi, ki so predmet prenove Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta. Ta je usmerjen v hitro in dinamično udejanjanje Zelenega prehoda ter s tem prilagajanje vseh segmentov naše družbe, od gospodarskih aktivnosti do javnih sektorjev, vključno s kmetijstvom, gospodarstvom, energetiko, infrastrukturo, pa do javnega zdravstvenega in izobraževalnega sektorja. Naši družba bo morala:

- spodbujati racionalne trajnostno usmerjene aktivnosti v vseh njenih delih, z ozaveščanjem in različnimi oblikami motivacije.
- spodbujati preusmeritev gospodarske rasti, ki temelji na rabi virov, na rast, ki je zasnovana na načelih trajnostnega gospodarstva,
- zagotavljati socialno varnost in pravično razporeditev bremen pri izvajanju vseh aktivnostih Zelenega prehoda.

Pomembno bo zagotoviti spremljanje in merjenje napredka proti krožnemu gospodarstvu, še posebej relevantno zaradi niza predpisov, ki podjetja in države obvezujejo k sprejetju in izvajanju krožnih praks (*Akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Zeleni dogovor*). To hkrati pomaga pri gradnji transparentnosti in zaupanja med podjetji, potrošniki in regulatornimi organi, kar je ključno za spodbujanje širše sprejetosti in implementacije krožnega gospodarstva (projekt V2-2279).

Poseben izziv v naslednjem desetletju predstavlja pospešeno izvajanje trajnostnih projektov, ki so namenjeni ohranjanju naravnih virov, spoštovanju ekoloških ravnotežij ter zagotavljanja družbene blaginje in ekonomske stabilnosti v sedanosti, ne da bi ogrozil možnosti prihodnjih generacij, da zadovoljijo svoje potrebe. Med njimi so najbolj prepoznavni: učinkovita raba energije, obnovljivi viri energije, pa tudi trajnostna raba strateških surovin. Trajnostni projekti pogosto združujejo inovativne pristope, tehnologije ter družbeno odgovorne prakse za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Zato je za njihovo uspešno realizacijo izjemnega pomena sodelovanje raziskovalnih, razvojnih in drugih inovacijskih skupin oziroma posameznikov ter povezovanje teh deležnikov s partnerji iz Evropske unije.

4. Panel: Preprečevanje nastajanja odpadkov in krožna raba virov s ponovno uporabo

Preprečevanje nastajanja odpadkov je najpomembnejša aktivnost pri ravnanju z odpadki, ki bi ji morala biti podvržena celotna družba. V življenju pa vsakodnevno opazujemo, da temu ni tako, čeprav bi se morali stalno zavedati, da odpadki, katerega nastanek preprečimo, ne povzročijo nobenih vplivov na okolje. Takoj za tem pa je ključna za zmanjšanje okoljskih obremenitev ponovna uporaba, a tudi tej pomembni dejavnosti ne posvečamo dovolj pozornosti. V Sloveniji se izvajajo nekatere aktivnosti za spodbujanje ponovne uporabe, vendar to področje kliče po večjih spremembah. Ključno pa je, da se ustvari celovit sistem, ki bo spodbujal vse deležnike k sodelovanju. To vključuje uvedbo ekonomskih spodbud, prilagodljivost pravnih rešitev, optimizacijo zmogljivosti in privlačno komunikacijo. Zagotoviti je potrebno zakonodajo, ki bo prinesla stimulatивно okolje za poslovne modele ponovne uporabe. Centri ponovne uporabe naj postanejo sestavni del integriranega sistema ravnanja z odpadki, po možnosti kot obvezna dejavnost podjetij za zbiranje in ravnanje z odpadki. Te aktivnosti pa je seveda potrebno podpreti tudi s komunikacijskega vidika, saj je spreminjanje vedenja potrošnikov dolgotrajen proces. Pogled v prihodnost na področju ponovne uporabe materialov in izdelkov kaže na nujnost integracije krožnega gospodarstva v vse segmente družbe. Za doseg tega je ključno (nadaljnje) sodelovanje med vladami, industrijo, znanstveno skupnostjo in civilno družbo (na posvetu bo predstavljenih več dobrih praks: studioKroG - Norveški finančni mehanizem, Life Spodbujamo e-krožno, Gorenje idr.). Inovacije, tehnološki napredek in spremembe v zakonodaji bodo morali iti z roko v roki s spremembami v vedenju potrošnikov in poslovnih modelih. Le z združenimi prizadevanji lahko dosežemo bolj trajnostno prihodnost, kjer bo ponovna uporaba ključna sestavina gospodarskega sistema.

Strokovni prispevki okoljske konference so tudi publicirani v e-zborniku, ki obsega preko 200 strani. Zaključki posveta in potrebni ukrepi za doseganje zastavljenih ciljev na sistemski, implementacijski in komunikacijski ravni so sestavni del gradiva in objavljeni na spletni strani posveta: www.bistra.si/gospodarno-in-odgovorno.

ORGANIZATORJI 27. STROKOVNE POSVETOVANJA 2024

ORGANIZATORJI 1. dan:

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

ORGANIZATORJI 2. dan:

*Projektni konzorcij studioKroG:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

in

*Projektni konzorcij Life Spodbujamo e-krožno LIFE18 GIE/SI/000008:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

SPODBUJAMO
E-KROŽNO

Dodatne informacije:

Karel Lipič, Zveza ekoloških gibanj Slovenije - ZEG, predsednik

Kontakt: 064 253 580, zegslo20@gmail.com